

Yhdenvertaisuus opetuksessa ja ohjauksessa 5 op

Riikka Michelsson, Maarit Miettinen, Mervi Pasanen

jamk | Jyväskylän
ammattikorkeakoulu

Potentiaali **OSMO²**

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

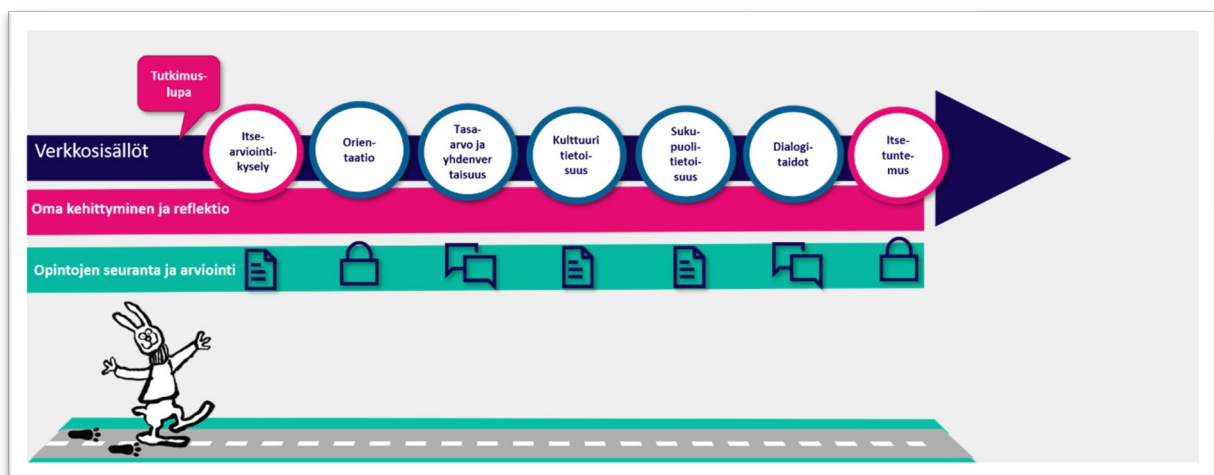

TERVETULOA!

Tervetuloa Yhdenvertaisuus opetuksessa ja ohjauksessa 5 op -verkkokurssille. Tämä pilottikoulutus toteutetaan OSMO2 -Monikulttuurista osaamista Ohjaamoihin -projektin ja Potentiaali - Stereotypioita purkavan ohjauksen kehittämishankkeen yhteistyönä. Hankkeet toteutetaan Euroopan sosiaalirahaston tuella.

AIKATAULU

Verkkokurssi on käytettävissäsi 1.1.-30.4.2021 välisen ajan. Koulutus on rakennettu niin, että suosittelemme etenemään järjestyksessä ensimmäisestä temasta viimeiseen teemaan. Voit suorittaa kurssin omaan tahtiin. Osan tehtävistä voit merkitä itse suoritetuiksi, osassa automaattikka kirjaa tehtävän suoritetuksi kun tietyt kriteerit täyttyvät ja osassa tehtävistä kouluttaja tekee arvioinnin. Mielenkiintoista oppimismatkaa yhdenvertaisuuden parissa!

KESKUSTELUALUEET JA TUTKIMUSLUPA

- Uutiset (keskustelualue)
- Kysyttävää kurssista (keskustelualue)
- Suostumus tutkimukseen osallistumisesta -tutkimuslupa

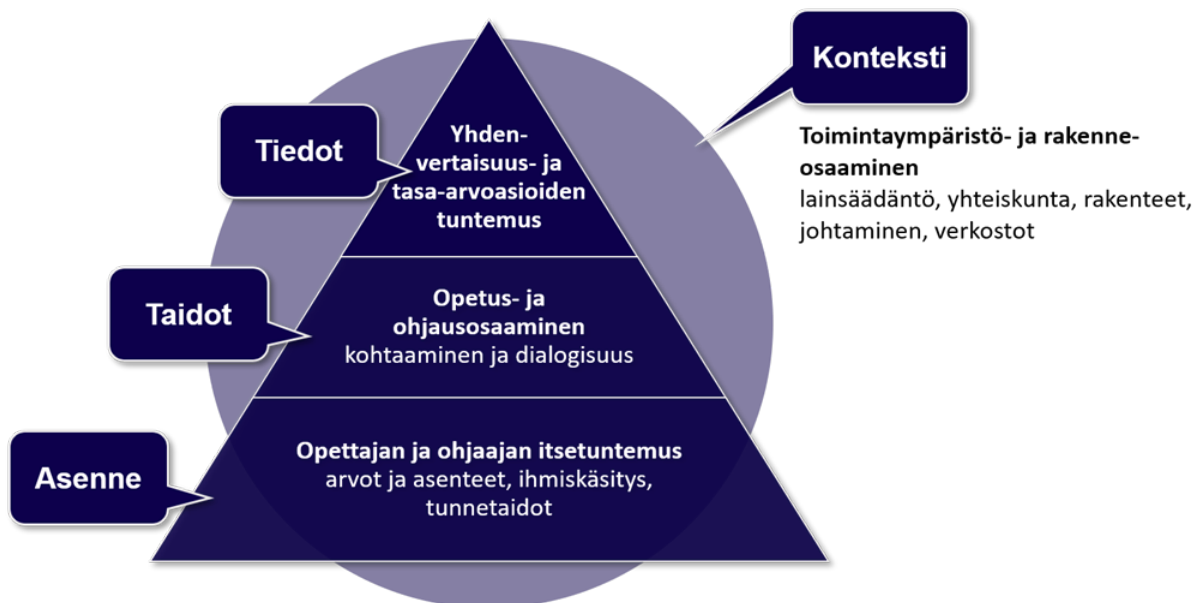
KURSSIN KUVAUS

OSAAMISTAVOITTEET

Osaamistavoitteena on, että ymmärrät, mitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tarkoittavat opettajan ja ohjaajan työssä, ja miten niitä voi edistää. Osaat myös tunnistaa yhdenvertaisuuden esteitä (ns. syrjiviä ja toiseuttavia rakenteita) ja puuttua niihin yhdenvertaisuutta edistävästi. Saat myös valmiuksia käyttää yhdenvertaisuutta tukevia materiaaleja ja menetelmiä työssäsi. Osaat arvioida omaa ajatteluasi ja toimintaasi, sekä työyhteisösi käytäntöjä yhdenvertaisuuden toteutumisen näkökulmasta.

OSAAMISPYRAMIDI

Yhdenvertaisuusosaaminen rakentuu oheisen osaamispyramidin mukaisesti, ja näitä teemoja käsitellään tämän kurssin eri osioissa.

ARVIOINTI

Verkkokurssi suoritetaan tekemällä kaikki tehtävät hyväksytysti. Arviointiasteikko: Hyväksytty - Hylätty.

1. Orientaatio

Hei! Huomasitko kurssialustan alussa tutkimuslupa-asian? Käythän vastaamassa siihen ensin, sitten voit aloittaa tämän osion tekemällä ensin itsearviointikyselyn sekä omat oppimistavoitteet tälle kurssille. Sen jälkeen voit valita jommankumman alla olevista aihepiiriin orientoivasta tehtävästä: 1.3 Teflon testi tai 1.4 Ajankohtaisia uutisia -tehtävä.

1.1. [Itsearviointikysely](#) (liite 1)

1.2. Omat tavoitteet

Kun olet tehnyt itsearviointikyselyn, kirjaa kyselyn pohjalta itsellesi oppimistavoitteet tälle kurssille.

1.3. Teflon testi

Katso Teflon-testiin liittyvä ohjevideo (https://youtu.be/_lu_DuWe3vY)

1.4. Ajankohtaisia uutisia

Selaa ajankohtaisia uutisia lehdistä tai verkosta. Millaisia yhdenvertaisuus-temaan liittyviä uutisia löydät esimerkiksi juuri tänään? Kirjaa omia ajatuksiasi uutisiin liittyen. Muista merkitä nimesi postaukseen. (Linkki Padlettiin)

Voit tämän jälkeen merkitä tämän tehtävän suoritetuksi täällä Moodlessa.

OSM02 - Monikulttuurista osaamista Ohjaamoihin -projekti + 13 • 1 mo

Ajankohtaisia uutisia

Selaa ajankohtaisia uutisia lehdistä tai verkosta. Millaisia yhdenvertaisuus-temaan liittyviä uutisia löydät esimerkiksi juuri tänään? Tuo tälle alustalle valitsemastasi uutisesta linkki tai kuva. Kirjaa ajatuksiasi uutiseen liittyen. Kirjoita uutisen otsikko otsikko-riville ja vie linkki tai kuva tekstikenttään. Muista merkitä postaukseen tekijän nimi. (Ks. esimerkkipostaus)

Ohje

Plus-merkillä saat tehtyä uuden postauksen.
Nuoli-ylöspäin -merkillä saat ladattua tiedoston tai kuvan. Linkki-merkillä saat tuotua linkin postaukseesi.

19.2.21.

Neuropsykiatrisesti oireilevat lapset ja nuoret ovat väliinputoajia sosiaali-toimessa ja koulussa ei ole riittävästi autismikirjon . osaamista. Autismikirjon neuvontapalveluun tulee jatkuvasti viestejä vanhemmilta siitä, että autismikirjon lapset ja nuoret eivät saa tarvitsemaansa tukea koulussa eivätkä sosiaali-toimessa. Perheet jäävät usein yksin. Ongelmien kärsityssä perheet ohjataan lastensuojelun tuen piiriin vaikka aluperin tukea tarvittiin autismikirjon mukanaan tuomion haasteisiin. Mikäli lastensuojelussa ei tunnusteta

Ääriajattelun vastaisessa työssä

koulut ja oppilaitokset ovat eturintamassa. Radikalisoitumiselta ja väkivaltaiselta ääriajattelusta käydyssä keskustelussa on usein turvallisuus näkökulma asia tuntuu kuuluvan poliisin tapaisten viranomaisten vastuulle. Kasvatustieteilijä Benjamin, Saija, uskoo kuitenkin, että koululla on merkittävä osa radikaalisoitumisen vastaisessa työssä. Benjamin oli v. 2020 mukana suunnittelemassa pilottikoulutusta, jossa oppilaitosten henkilökunta poliisi ja nuorisotyöntekijät voivat yhdistää

2. Mitä on tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tässä osiossa tutustut aihepiiriin liittyvään materiaaliin sekä teet aiheeseen liittyvän oppimistehtävän.

2.1. Perehdy materiaaleihin

Voit aloittaa tämän moduulin katsomalla katkelman webinaaritallenteesta (noin kohdasta 2:30 alkaen). (https://youtu.be/lu_DuWe3vY)

Jatka sen jälkeen tutustumalla seuraaviin materiaaleihin:

1. [Yhdenvertaisuus-sivusto](#)
2. [Yhdenvertaisuuslaki](#)
3. [Yhdenvertaisuustutka](#) ja [SetStop-hankkeen](#) materiaalit
4. [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu oppilaitoksissa](#) (OPH)
5. Oman organisaatiosi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat

Pohdi näiden materiaalien perusteella, miten yhdenvertaisuuslaki ja syrjimättömyyden periaate vaikuttaa omaan työhösi ja ohjaukseen, ja mitä velvoitteita se asettaa sinulle ammattilaisena. Perehdy oman organisaatiosi suunnitelmiin ja keskustele niistä omassa tiimissä ja/tai esimiehen kanssa. Miten kehittäisit tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelua omassa organisaatiossasi, mitä yhdenvertaisuuden edistäminen voisi konkreettisina toimenpiteinä näkyä ja miten voisit suunnittelua viedä käytäntöön?

2.2. Tehtävän palautus keskustelualueelle

Suosittellemme että teet tämän tehtävän vasta, kun olet tutustunut kaikkiin tämän kurssin aihepiireihin ja tehnyt 1-5 osioiden muut oppimistehtävät.

- Miten kehittäisit toiminnallista (eli opiskelijoita ja asiakkaita koskevaa) tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelua omassa organisaatiossasi, mitä yhdenvertaisuuden edistäminen voisi konkreettisina toimenpiteinä näkyä ja miten voisit suunnittelua viedä käytäntöön?
- Kirjoita pohdinnoistasi lyhyt teksti keskustelualueelle joko tekstinä tai erillisenä tiedostona.
- Käy myös kommentoimassa toisten (vähintään yhden) osallistujien pohdintoja siten, että nostat kommentissasi jonkin kysymyksen tai tärkeän huomion toisen postauksesta.

Muistathan käydä keskustelua hyvän dialogin hengessä! Kirjoita ajatuksistasi kokonaisilla lauseilla, kuuntele muita kunnioittavasti ja kommentoi muiden ajatuksia rakentavasti.

3. Kulttuuritietoisuus

Tässä osiossa perehdyt kulttuurisensitiivisyyteen/-tietoisuuteen opetuksessa ja ohjauksessa. Saat näkökulmia monikulttuuriseen ohjaukseen ja opetukseen. Tunnistat kiusaamisen, rasismien ja syrjinnän vaikutuksia oppijan/ohjattavan hyvinvointiin ja pystyt toimimaan ennaltaehkäisevästi.

3.1. Katso videot

1. Kulttuurisensitiivisyys (<https://youtu.be/6VOsOX0mTkU>)

2. Toiseuttamisesta (<https://youtu.be/w7iMfuOEYNs>)

3. Nuoret ja syrjintä (https://youtu.be/T_qVeK8mpmk)

3.2. Tutki ja tutustu kokemustarinoihin

Täältä löydät erilaista materiaalia ja kokemustarinoita. Pohdi, millaisia esteitä ja ongelmia yhdenvertaisuuden toteutumisessa Suomessa erityisesti ohjauksen ja opetuksen kentällä on näiden tarinoiden ja materiaalien perusteella. Käy laittamassa keskeiset haasteet AnswerGarden-sanapilveen.

- Ruskeat tytöt -podcast-sarjassa [Kaikkien koulu?](#)
- Yle Areena, Akuutti-ohjelma: "[Rasismi sairastuttaa jokaisen](#)"
- Maailman kuvalehden artikkeli: "[Häpeää, itsesyytöksiä, masennusta - toistuvan rasismien vaikutukset mielenterveyteen voivat olla vakavat](#)"
- YLEX, artikkeli: "[Hyväntahtoiset suomalaiset rodullistavat vahingossa - ja siksi rasismista pitää puhua](#)"

Kurssin AnswerGarden -sanapilvi

3.3. Pohdintatehtävä

Kirjoita lopuksi teksti, jossa pohdit ratkaisukeinoja sanapilvessä näkyviin haasteisiin. Tuo tekstissä esiin myös oma näkemyksesi siitä, mitä kulttuurisensitiivisyys merkitsee omassa työssäsi, ja miten toteutat sitä käytännössä. Saat tehtävästä kouluttajalta palautteen.

4. Sukupuolittietoisuus

Tämä osio käsittelee sukupuolisensitiivisyyttä. Aihe on ajankohtainen ja tärkeä. Opettajan/ohjaajan on tärkeä ymmärtää sukupuolen määrittelyjä laajana ja monimuotoisena asiana, ja tietää keinoja, miten tätä monimuotoisuutta tulisi huomioida vuorovaikutuksessa.

4.1. Materiaaleja

1. [Johdantona teemaan - tutustu, pysähdy, pohdi!](#) (pdf-materiaali) (liite 2)
2. [Yhdenvertaisuus.fi](#) -sivusto on oikeusministeriön ylläpitämä tietopankki yhdenvertaisuudesta ja syrjimättömyydestä kiinnostuneille henkilöille ja organisaatioille.
3. [Setan sateenkaaritieto](#) -sivusto
4. [Tilaa moninaisuudelle!](#) Opas seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen yhdenvertaisuuden edistämiseen
5. [Kaikkien amis](#) -sivusto on rakennettu erityisesti ammatillisen oppilaitosten henkilökunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tukemiseksi
6. [Sukupuolisensitiivisestä ohjauksesta](#) on kirjoitettu mm. Ruuti-hankkeen blogeissa.
7. Potentiaali-hankkeen blogeissa mm. [Osataanko tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta keskustella?](#)
8. Normit nurin -hankkeen [Älä oletta! -opas](#)

4.2. Käsitteet tutuksi - monivalintatehtävä

Tämän tehtävän ("tentin") avulla voit selvittää itsellesi, miten hyvin tunnistat erilaiset sukupuolittietoisuuteen liittyvät termit. Kun tehtävä on oikein 100%, merkitään se suoritetuksi. Voit suorittaa tehtävän niin monta kertaa kuin haluat.

[Käsitteet tutuksi - monivalintatehtävä](#) (liite 3)

5. Dialogitaidot ja yhdenvertaisuus

Dialogitaitoihin kuuluu toisen ihmisen arvostava kohtaaminen. Dialogitaidot tukevat yhdenvertaisuutta ja mahdollistavat yhteisen ymmärryksen rakentamisen keskustelijoiden erilaisista näkökulmista huolimatta. Tässä osiossa tutustut siihen, mitä dialogitaidot ovat ja miten niitä voi omassa vuorovaikutuksessaan kehittää.

5.1. Dialogitaidot opetuksessa ja ohjauksessa

Kuuntele ja katsele dialogitaidot (monikulttuurisessa) *ohjauksessa* -video (<https://youtu.be/eH74ctWTfbw>)

Perehdy tämän jälkeen HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun [Dialogiset menetelmät -sivustoon](#) ja dialogiosaamisen videoluentoihin saadaksesi kokonaiskuvan, mistä dialogitaidoissa on kyse ja miten dialogitaidot tukevat yhteisöllistä ja yhdenvertaista työskentelyä - erityisesti *opetuksessa*. Voit aloittaa vaikkapa tästä Dialoginen asenne -videosta (<https://youtu.be/5msbocom1H8>)

Perehdy [Vertaisena-harjoitukseen](#) ja pohdi, miten tämän taidon avulla voit edistää aidosti yhdenvertaista kohtaamista niin ohjattaviesi, oppijayhteisön kuin kollegoidenkin kesken.

Kun olet tutustunut edellä mainittuihin dialogitaitojen materiaaleihin, valitse **yksi** dialogimenetelmä [Dialogimenetelmät-sivustolta](#), jota kokeilet käytännössä omassa työyhteisössäsi esimerkiksi työkavereiden, opiskelijoiden tai ohjattavien kanssa.

Kerro kokeilustasi tällä keskustelualueella ja pohdi, miten dialogitaidon/-taitojen avulla edistät yhdenvertaisuutta sekä käy kommentoimassa kahden muun osallistujan kokeilua. Muista käydä keskustelua hyvän dialogin hengessä!

Keskustelualue: tällä keskustelualueella jokainen saa aloittaa yhden uuden keskustelun.

6. Ohjaajan / opettajan itsetuntemus

Oman oppimisesi kannalta on tärkeä pysähtyä pohtimaan opittua ja luettua, ja tutkimaan omaa ajattelua ja sen muuttumista, tai omia uusia oivalluksia. Tässä osiossa oppimistehtävänä on koostaa omaa monikulttuurisen ja yhdenvertaisen ohjauksen arvo- ja tietoperustaa, ja kirjoittaa **kokoava itsearviointi** tämän opintojakson niistä asioista ja tiedoista, jotka ovat olleet itsellesi tärkeitä ja jotka ovat ehkä olleet tai otat nyt osaksi ohjaajan työtäsi jatkossa. Vertaa oppimaasi itsellesi kurssin alussa itsearviointikyselyn pohjalta asettamiisi tavoitteisiin.

6.1 Kokoava itsearviointi -tehtävä

Kirjoita kokoava itsearviointi tämän kurssin niistä asioista ja tiedoista, jotka ovat olleet itsellesi tärkeitä ja jotka otat osaksi opettajan/ohjaajan työtäsi jatkossa. Ota pohdintasi pohjaksi kurssin alussa itsellesi asettamasi oppimistavoitteet. Itsearvioinnissa vastaat seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä opin tämän kurssin aikana? Mikä oli tärkeää tietoa? Mikä oli mielekästä ja mitä otan "reppuuni" mukaan toimiessani opettajana/ohjaajana? Miksi?
- Miten onnistuin saavuttamaan itselleni asettamani oppimistavoitteet?
- Mitä pidän tärkeinä arvoina ohjaajan työssä kohdatessani ihmisiä?
- Mitkä ovat vahvuuksiani yhdenvertaisessa opetuksessa ja ohjauksessa, ja missä minun tulee vielä kehittyä?
- Millainen tämä opiskeluprosessi verkossa oli, ja miten arvioin omaa työskentelyäni täällä? Miten kehittäisin verkkokurssia?

Kouluttaja arvioi tämän tehtävän asteikolla hyväksytty - täydennettävä - hylätty.

6.2 ESR-henkilötietolomakkeet

Olet saanut projektihenkilöstöltä ohjeet ESR-henkilötietolomakkeiden täyttämistä varten. Kun olet täyttänyt ja palauttanut lomakkeet JAMKiin, voit merkitä tämän suoritetuksi.

Opintosuoritusote

Kun olet saanut kouluttajalta kaikki suoritusmerkinnät, voit tilata opintosuoritusotteen osoitteesta xxxx.

Liitteeksi voit tallentaa ja tulostaa alla olevan koulutuksen esitteen.

Liite 1. Itsearviointikysely

Tällä kyselyllä voit arvioida opetus- ja ohjausosaamistasi yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Yhdenvertainen ohjaus vaatii opettajalta ja ohjaajalta monenlaisia taidollisia, tiedollisia ja asenne/tunnevalmiuksia. Tämä työkalu on kehitetty osana Potentiaali-hanketta ja se on tarkoitettu tukemaan oman osaamisesi kehittämistä.

Ota väittämiin kantaa asteikolla 1-5, niin että 1= täysin eri mieltä ja 5= täysin samaa mieltä. Vastaa kysymykseen siis numerolla 1, 2, 3, 4 tai 5, kiitos :-)

Aseta tämän jälkeen itsellesi oppimistavoitteet tälle opintojaksolle ja palauta ne 1.1 tehtävässä.

1. Tiedän, mitä termi "kulttuurisensitiivisyys/-tietoisuus" tarkoittaa.
2. Tiedän, mitä termi "sukupuolisensitiivisyys/-tietoisuus" tarkoittaa.
3. Tunnistan sukupuolien moninaisuuden ja siihen liittyvät keskeiset käsitteet.
4. Olen perehtynyt organisaationi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmiin.
5. Toteutan asiakkaita koskevia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia omassa työssäni.
6. Tunnistan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta estäviä tekijöitä.
7. Olen tietoinen omista sukupuoliin liittyvistä perusoletuksistani ja käsityksistäni.
8. Tiedän, miten omat asenteeni eri taustoja ja vähemmistöjä kohtaan vaikuttavat toimintaani.
9. Otan huomioon kulttuurisen moninaisuuden opetus- ja ohjaustyössäni.
10. Tunnistan sukupuolittuneita rakenteita esim. eri ammattialoilla.
11. Rohkaisen opiskelijoita/ohjattavia tekemään valintoja ilman stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia.
12. Käytän opetuksessani ja ohjauksessani erilaisia yhdenvertaisuutta edistäviä opetus-/ ohjausmenetelmiä.
13. Kerro käytännön esimerkkejä käyttämistäsi yhdenvertaisuutta edistävästä opetus- tai ohjausmenetelmästä.
14. Osaan puuttua eriarvoistaviin käytäntöihin omassa organisaatiossani.

Liite 2. Johdantona teemaan - tutustu, pysähdy, pohdi! -materiaali

1

Tutustu, pysähdy, pohdi!

- Tämä materiaali johdattelee sinua pohdiskelemaan sukupuoli-identiteettiä / -sensitiivisiä opetuksia ja ohjauksia pohdintakysymysten ja case –lainausten avulla.
- Pysähdy pohtimaan kysymyksiä omasta tai yhteisöstä näkökulmasta. Minkälaisia ajatuksia ne ja kuvattut kokemukset sinussa herättävät?

2

Sukupuolittainen / -sensitiivinen opetus ja ohjaus

- Sukupuolittainen opetus perustuu herkkyyslelle tunnistaa yksilöllisyyttä ja persoonallisuutta omassa opetuksessa.
- Opetuksessa pyritään siihen, ettei opettaja soselelata hänen ulkoiseen sukupuoleensa. Sukupuolittainen opetus perustuu tunnistamaan ja hyväksyttämään sukupuolien tasa-arvoa rakentamiseen.
- Opettajan ja oppilaiden välillä on luotettava ja turvallinen vuorovaikutus.
- Opettajan on otettava huomioon oppilaiden erilaiset taustat, kulttuurit ja uskonnot.
- Opettajan on otettava huomioon oppilaiden erilaiset taustat, kulttuurit ja uskonnot.
- Opettajan on otettava huomioon oppilaiden erilaiset taustat, kulttuurit ja uskonnot.
- Opettajan on otettava huomioon oppilaiden erilaiset taustat, kulttuurit ja uskonnot.

3

4

Millaista on elää ja opiskella kun osa minuudesta ei sovi yhteiskunnan vallitseviin normeihin?

4

Pienet sanat ja teot

”En uskalla tuoda julkii omaa lesboutani kusaamisen pelossa. Hetero-oletus näkyy pienissä sanoissa ja teoissa. Mitä opettajat puhuvat siitä miten työt ovat käyttäviä poikaystävänsä tai miten palkka-asiasta puhutaessa viitataan, että ehkä rikas mies elättäisi. En tiedä miten koulu suhtautuisi jos kertoisin, miten useinkaan kokeilla.”

5

6

Käyteläänkö yhteisössäsi epäkunnioittavaa kieltä, loukkaavia tai stereotyyppisiä vahvistavia ilmaisuja eri ihmisryhmistä? Jos käytetään, miten niihin reagoidaan?

6

7

”Olen viimeisen viiden vuoden ajan työskennellyt lasten ja nuorten koulussa kohtaamaan seksuaalisen häirinnän ja sukupuoli-identiteetin parissa. Ei ole sattumaa, että sanoja homo, vittu, transsu ja huoru käytetään haukkumasanoina koulun arjessa. Nämä sanat kertovat jotain siitä ajasta ja yhteiskunnasta, jossa me elämme.”

7

8

Kohdataanko tai kohdellaanko yhteisössäsi ihmisiä eri tavoin sukupuolen, sukupuoli-identiteetin, tavan ilmaista sukupuolta tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella?

8

Jatkuva lokerointi satuttaa

”Äidinkielen tunnilta teimme uudistuvan yo-kokeen testioketta. Vastauspaperini piiri merkisi sukupuolekseen joko mies tai nainen. En koe itseäni kummaksikaan, joten jätin sen merkittämättä. Palautekassani paperilla opettaja kuitenkin sanoi että ”Tähän kyllä pitää merkitä N/ki, tai no sun tapauksessa tietenkin M.” En siinä luokan edessä halunnut alkaa selittää sukupuoli-identiteettiäni ja merkitsin sitten itseni naiseksi.”

9

10

Oletko huomannut yhteisössäsi kiusaamista, syrjintää tai häiritsevää sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin, tapaan ilmaista sukupuolta tai seksuaaliseen suuntautumiseen liittyen?

10

11

Onko yhteisössäsi turvallista kertoa muille omasta elämästä ja itsestään ilman pelkoa leimaamisesta?

11

Sit tuli kiisaaminen

”Täällä kaikilla ihmisillä ei oteta hyväksyvästi vastaan jos on vähänkin erilainen, omalla kohdalla kävi niin. Olin suositettu koulussa muilla oli kavereita paljon kunnes se kaikki hävisi ku kerroin seustuleviani työnt kanssa ja en olekaan enää se hetero, johon kaikki tutustui. Vähitellen multa hävis kavereita pois koko ajan...”

12

Älä olet

”Osoitan opettajille ja terveysalalle ja tuulen seksuaaliterapeutiksi. Väitän voiti kuvitella, että alan opettajilla ainakin olisi tietoa ja taitoa puhua ihmisten eriarvoisista, niin että minä pääsen.”

13

14

Petteri: Palkka minun määri mennä työsuojelun kanssa, sillä ei oo ku nollaa. Aluksi olin ajatellut, et on hyvä kun meillä tulee joku jolla on oltava, miesosastolla, osastolla on lopulta opetus tervettä ihmistä. Kun on jostain osastolta joku ei mee ajatella parilla. Tai ei hoida juttuja kunnolla. Se on tosi kova ensikkoluokka että kaikki potit on selviä.

Mutta varmaan olen näin vanhaan ideologiaan ensikkoluokan kun se on meillä, niin sähän voit tulla alle sen ihmisen jaksaa. Et juttua meidän nostamaan toi ihmisen jaksaa sun kanssa oot mee. Väitän joo että mi on mee, niin ei se merkkaa, että mi on silti yhtään sen voimakkaampi ku joku nainen.

(Petteri, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, Keski-Suomi)

14

15

Liite 3. Käsitteet tutuiksi – monivalintatehtävä

(Palautteena jokaisesta kysymyksestä opiskelija saa vastauksen, onko vastaus oikein vai väärin ja oikean vastauksen).

1. Mitä tarkoittaa sukupuoli-tietoisuus/-sensiivisyys?

Valitse yksi:

- a. Sitä, että sukupuolella ei ole mitään merkitystä opetuksessa ja ohjauksessa.
- b. Sen ymmärtämistä, että sukupuolella on vaikutusta siihen, miten kohtaamme toisemme ja miten toimimme. Sukupuolten välisten ja sisäisten erojen havaitsemista ja huomioimista. Normien näkyväksi tekemistä ja haastamista. Oletusten purkamista.
- c. Sitä, että ei kutsuta miehiä enää miehiksi eikä naisia enää naisiksi.

2. Onko sukupuoli- ja kulttuuritietoisuus on tärkeää? Miksi? Huom! Valitse useampi oikea vastausvaihtoehto.

Valitse yksi tai useampi:

- a. Auttaa ymmärtämään, millä eri tavoin kohtaamme ja voimme kohdata toiset ihmiset.
- b. Auttaa ottamaan erilaiset ihmiset huomioon.
- c. Se ei ole tärkeää, koska meidän alueellamme ei ole lainkaan eri kulttuuritaustasta tulevia ja sukupuolijakaumakin on selvästi mies tai nainen.
- d. Se ei ole tärkeää silloin, kun kaikkia opetetaan ja ohjataan samalla tavalla.
- e. Auttaa tunnistamaan ja tekemään näkyväksi ajattelumme ja toimintamme taustalla vaikuttavat oletukset, ajatukset, normit jne.

3. Mitä tarkoittaa sukupuolen moninaisuus?

Valitse yksi:

- a. Se, mitä pidämme naisellisena tai miehisenä, naiselle tai miehelle sopivana, tai mihin sukupuolten rajat piirretään vaihtelee historiallisesti ja kulttuurisesti. Sukupuoli onkin ennemminkin jatkumo kuin joko-tai.
- b. Sitä, että tunnistetaan erilaisia seksuaalisia suuntautumisia opiskelijoissa ja ohjattavissa.
- c. Tämä on muoti-ilmiö, johon liittyy vaikkapa se, että henkilö ei halua kertoa omaa sukupuoltaan.

4. Mitä tarkoittaa sukupuolen mukainen segregatio?

Valitse yksi:

- a. Asuinalueiden valikoituminen mies- tai naisvaltaisiksi alueiksi.
- b. Ns. positiivinen syrjintä eli esimerkiksi sukupuolen mukaiset kiintiöt eri aloilla tai työpaikoilla (esim. naiskiintiöt yritysten hallituspaikoissa).
- c. Koulutusvalinnan tai ammatin/työn eriytyminen sukupuolen mukaan eli töiden ja tehtävien jakautumista "naisten töiksi" ja "miesten töiksi".

5. Mitä tarkoittaa sukupuolineutraalius?

Valitse yksi:

- a. Tytöt ja pojat kasvatetaan samalla tavalla eikä tehdä esimerkiksi eroa, mitkä ovat tyttöjen ja mitkä poikien leluja.
- b. Miehiä ei saa sanoa miehiksi eikä naisia naisiksi vaan pitää käyttää esimerkiksi termiä "henkilö".
- c. Ei ole merkitystä lain näkökulmasta, mitä sukupuolta henkilö edustaa (esim. sukupuolineutraali avioliittolaki).

6. Onko sukupuolen mukaisesta segregatiosta haittaa? Miten?

Valitse yksi tai useampi:

- a. Ei ole haittaa, koska henkilöt ovat itse saaneet valita, mille alalle hakeutuvat.
- b. Ei ole haittaa, sillä jotkut alat vain soveltuvat paremmin toiselle sukupuolelle kuin toiselle.
- c. Maailmojen ja kokemusten eriytyminen
- d. Syrjäytyminen ja työvoimapula
- e. Yksilön potentiaalin hukkaaminen
- f. Epätasa-arvo nais- ja miesenemmistöisten alojen välillä (esim. palkkaerot)
- g. Yksipuolistava vaikutus alan palveluihin ja tuotekehitykseen

7. Mitä tarkoittaa seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus?

Huom! Valitse useampi oikea vastaus.

Valitse yksi tai useampi:

- a. Seksuaalinen suuntautuminen on ominaisuus, joka kertoo siitä, keneen ihminen ihastuu, rakastuu, tuntee emotionaalista ja/tai eroottista vetovoimaa.
- b. Seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus viittaa koko siihen suuntautumisten kirjoon, mitä ihmisillä on.
- c. Seksuaalinen suuntautuminen viittaa niihin moninaiisiin sukupuoliin, mitä ihmisillä on tai miten he kokevat oman sukupuolensa ja ilmentävät sitä.

8. Mitä tarkoittaa sateenkaareva?

Huom! Valitse useampi oikea vastaus.

Valitse yksi tai useampi:

- a. Ei aavistustakaan.
- b. Sateenkaareva termi tulee sateenkaaren väreistä, joita on käytetty symbolina aiemmin mm. rauhanaatteelle ja jonka sukupuolivähemmistöt ovat omaksuneet omaksi symbolikseen.
- c. Sateenkaareva on adjektiivi, jolla voi määritellä monia seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin liittyviä asioita: sateenkaarevat nuoret, sateenkaarevat musiikkikappalet.